Het wetsontwerp internering: het lijden eindelijk verlicht?

Anne De Clerck en Walter Van Steenbrugge *

Wachten op Godot? De scène uit het wereldbefaamd toneelstuk van Samuel Beckett is bekend: twee clochards wachten onder een boom op Godot. Zal hij komen, zal hij niet komen? Dagelijks komt een jongetje melden dat Godot vandaag helaas niet kan komen, maar morgen komt hij zeker wel. Maar Godot komt nooit. Toch blijven de zwervers wachten op Godot die zin zal komen geven aan hun leven. Wachten op Godot is wachten op de verlossing, op het wonder, op het onmogelijke.
Al jarenlang wordt druk gepalaverd over de internering. Menig debat vond plaats. Tal van publicaties werden uitgebracht. Een reeks commissies werden opgericht. Een zeldzame keer kwam het zelfs tot een voorontwerp van wet. Al die inzet bracht echter geen zoden aan de dijk.
Vandaag lijkt het er evenwel op dat er voor geïnterneerden dan toch een klein licht gloort aan het einde van de tunnel…

De luide noodkreet die Henri Heimans[1] als voorzitter van de Gentse Commissie tot Bescherming van de Maatschappij enkele jaren geleden slaakte met zijn locomotieftekst inzake geïnterneerden[2], blijkt eindelijk zijn weerklank te hebben gevonden in een daadwerkelijk wetgevend initiatief.
Op 10 januari 2007 diende de regering het wetsontwerp in betreffende de internering van personen die lijden aan een geestesstoornis. Sedertdien kende het wetsontwerp een opvallend snel wetgevend parcours. Het werd ondertussen aangenomen door zowel de Kamer als de Senaat en ligt momenteel ter bekrachtiging voor aan de Koning.
Recente mediatieke zaken die het ganse land in beroering brachten (cf. de zaak Ait Oud) zullen geen onbelangrijke rol hebben gespeeld in het doordrukken van dit wetgevend initiatief.
Dat nu ook de beleidsmensen werk willen maken van de problematiek van geïnterneerden, kan alleen maar enthousiast worden onthaald.
Mensen op het terrein prediken al jaren in de woestijn en smeken om aandacht voor de schrijnende en mensonwaardige toestand van de vergeten mensen die geïnterneerden veel te vaak zijn in onze maatschappij.

Decennialang helde de aandacht van Justitie exclusief naar de bescherming van de maatschappij terwijl geïnterneerden ondertussen wegkwijnden in zogenaamd psychiatrische annexen van gevangenissen zonder aangepaste therapeutische opvang.
De laatste jaren werd op het terrein door enkele expeditieve voorzitters van de Commissies tot Bescherming van de Maatschappij met beperkt beschikbare middelen getracht aan geïnterneerden een menswaardig bestaan te bieden door een praetoriaans regime te installeren in een wetgevend vacuüm.
De moed en inzet die deze commissievoorzitters opbrachten, ketste evenwel veelal af op een tekortschietende infrastructuur om geestesgestoorde delinquenten menswaardig op te vangen en te behandelen.
Vandaag belooft de Minister van Justitie de nodige financiële middelen vrij te maken voor de opbouw van een echt zorgnetwerk dat de therapeutische opvang van geïnterneerden moet verzekeren. Daartoe werden akkoorden gesloten met de Ministers van Begroting en van Volksgezondheid.
Een hervorming op papier zonder een parallelle uitbouw van een zorgnetwerk zou inderdaad vergeefse moeite zijn.
Positief is alleszins dat de geïnterneerde met de nieuwe wetgeving een juridisch statuut krijgt dat de rechtszekerheid ten goede komt en de geïnterneerde niet louter afhankelijk maakt van die ene commissievoorzitter die over hem moet beslissen.
Vraag is evenwel of dit juridisch statuut de toets van het EVRM kan doorstaan.

Hierna volgen enkele niet-limitatieve beschouwingen.

Een nieuwe definitie van de geesteziekte

De termen 'krankzinnigheid', 'ernstige staat van geestesstoornis' en 'zwakzinnigheid' voor het omschrijven van de psychische problemen waaraan de personen lijden die het voorwerp van een internering zijn, worden naar het verleden gebannen en vervangen door de meer aangepaste term 'geestesstoornis'.
Om tot internering van een geestesgestoorde te kunnen overgaan, kan bovendien voortaan niet alleen het wilsvermogen (het controleren van daden) maar ook het intellectueel vermogen (onderscheidingsvermogen) van de betrokkene in acht worden genomen.
De geestesstoornis moet het onderscheidingsvermogen of het controleren van de daden *ofwel* volledig

* *Advocaten aan de Balie te Gent.*
1 *Voorzitter van de Commissie tot Bescherming van de Maatschappij Gent. Kamervoorzitter bij het Hof van Beroep te Gent.*
2 *H. HEIMANS, "Is er nog hoop voor geïnterneerden",* Orde van de dag *2001, afl. 15, 7-24.*

doen verdwijnen *ofwel* ernstig aantasten.
De wetgever heeft er niet voor gekozen (cf. het Nederlands model) om aan de rechter de mogelijkheid te geven én een straf uit te spreken én een beveiligingsmaatregel op te leggen (terbeschikkingstelling van de staat), doch verplicht daarentegen de rechter om ofwel naar gemeenrecht te straffen dan wel de internering uit te spreken. Een alles of niets keuze waarbij het niet eenvoudig zal zijn bij een '*verminderde toerekeningsvatbaarheid*' de juiste keuze te maken.
De nieuwe definitie voor het omschrijven van de psychische problemen waaraan de personen lijden die het voorwerp van een internering kunnen zijn, is aldus ruimer dan de hetgeen de huidige wetgeving voorziet. Met deze ruimere definitie zullen meer delinquenten onder het toepassingsveld van de wetgeving inzake internering komen.
Een moedige keuze van de wetgever, die misschien in de ogen van een jurist op begrip kan rekenen, doch die bij de publieke opinie (en vooral bij de burgerlijke partijen) misschien niet teveel bijval zal oogsten.
Voor een burgerlijke partij is straffen immers nog altijd de meest logische sanctie en wordt een internering vaak als een gunst voor de verdachte beschouwd.
Toch laat het wetsontwerp internering de burgerlijke partij niet in de kou staan.
Artikel 16 van het wetsontwerp komt tegemoet aan de belangen van het slachtoffer van een delict gepleegd door een persoon die op het ogenblik van de feiten aan een geestesstoornis leed maar die op het tijdstip van het vonnis toerekeningsvatbaar is.
In de huidige toepassing van artikel 71 van het Strafwetboek ("*Er is geen misdrijf, wanneer de beschuldigde of beklaagde op het ogenblik van het feit in staat van krankzinnigheid was of wanneer hij gedwongen werd door een macht die hij niet heeft kunnen weerstaan*"), zal de dader van een misdrijf wiens geestesstoornis niet aanhoudt tot het ogenblik van het vonnis, niet alleen strafrechtelijk vrijuit gaan, maar ook civielrechtelijk worden vrijgesproken zodat de slachtoffers geen basis hebben om een schadevergoeding te vorderen.
In de nieuwe wet echter zullen de vonnis- of onderzoeksgerechten, wanneer zij toepassing maken van artikel 71 van het Strafwetboek, tegelijkertijd uitspraak kunnen doen over de burgerlijke vordering.

Het recht op tegenspraak en het recht op medische bijstand

Voortaan zal de internering door de rechter slechts kunnen worden uitgesproken nadat een psychiatrisch deskundigenonderzoek werd uitgevoerd (art. 8 §2).
In de bespreking bij artikel 8 § 2 van het Wetsontwerp wordt deze nieuwe bepaling toegelicht met de overweging dat de beslissing tot internering een *vrijheidsberoving* van onbepaalde duur tot gevolg heeft, waardoor het normaal is dat de rechter degelijk wordt voorgelicht over het bestaan van een geestesstoornis vooraleer een beslissing te nemen die medische kenmerken vertoont die niet tot zijn basisopleiding behoren.
Tot op heden vond artikel 6 EVRM ("*het recht van eenieder op een eerlijk proces bij het bepalen van de gegrondheid van een tegen hem ingestelde strafvervolging*") in het kader van de interneringsprocedure geen genade in de ogen van de Hoge Commissie tot Bescherming van de Maatschappij, noch van het Hof van Cassatie[3]. Nu in de parlementaire toelichting bij de interneringsprocedure uitdrukkelijk wordt erkend dat internering finaal een *vrijheidsberovende* maatregel uitmaakt, kan er geen twijfel meer over bestaan dat artikel 6 EVRM moet worden gerespecteerd in de procedure tot internering. Van zodra vrijheidsberoving in het geding is, moet artikel 6 EVRM immers gewaarborgd worden.
In het licht van artikel 6 EVRM zal de interneringsprocedure aan een aantal waarborgen moeten voldoen, zoals daar zijn het recht op tegenspraak en het recht op medische bijstand.

Nu in de nieuwe interneringsprocedure *het psychiatrisch deskundigenonderzoek* een doorslaggevende rol krijgt toebedeeld, zal deze interneringsprocedure slechts tegemoetkomen aan de vereisten van artikel 6 EVRM en meer specifiek aan de vereisten van een waardevol tegensprekelijk debat, indien diegene die het voorwerp uitmaakt van dit deskundigenonderzoek daarin van meet af aan wordt bijgestaan door een eigen medisch raadsman.
Hoe kan tegenspraak immers daadwerkelijk worden gerealiseerd indien je niet met kennis van zaken kan tegenspreken?
Vandaar het belang om de beklaagde van begin af aan, namelijk vanaf het opleggen van een maatregel over zijn geestestoestand, de mogelijkheid te geven te beschikken over eigen medische bijstand.
In de tekst zelf van het wetsontwerp internering is geen enkele bepaling opgenomen inzake het recht op bijstand door een arts naar keuze.
Op het eerste zicht een vergetelheid met zware consequenties, doch bij nader inzien was het niet nodig in het wetsontwerp daaraan uitdrukkelijke bepalingen te wijden.
De verdachte die van zijn vrijheid is beroofd en die aan het psychiatrisch deskundigenonderzoek wordt onderworpen, ziet immers zijn recht om een eigen arts in de gevangenis te ontvangen gewaarborgd in de Basiswet van 12 januari 2005 betreffende het gevangeniswezen en de rechtspositie van gedetineerden.
Artikel 91 van de Basiswet betreffende het gevangenis-

3 *Zie bijvoorbeeld Cass. 4 september 2001,* T. Strafr. *2002, afl. 2, 91, noot Y. VAN DEN BERGHE, waarin het Hof van Cassatie oordeelde dat art. 6.3.c EVRM, dat betrekking heeft op de verdediging bij vervolging wegens een strafbaar feit, niet toepasselijk is in het geval de minister van Justitie de internering gelast van een veroordeelde die ter beschikking van de Regering was gesteld.*

wezen bepaalt dat iedere gedetineerde het recht heeft het bezoek te ontvangen van een arts van zijn keuze. Een eigen arts veronderstelt echter dat deze zelf moet worden betaald.
Wat baat het dan in concreto het recht te hebben zich te laten bijstaan door een arts naar keuze wanneer je daartoe niet de financiële middelen hebt?
Doorgaans zijn geïnterneerden of personen die dreigen geïnterneerd te worden nu eenmaal niet de meest bemiddelde mensen.
Bij gebrek aan middelen om een eigen arts te betalen zal het de taak zijn van de (pro deo) advocaat om de procedure rechtsbijstand in gang te brengen.
Er dient op gewezen te worden dat de bepalingen inzake rechtsbijstand niet alleen in burgerlijke zaken maar ook in strafzaken toepasselijk zijn.[4]
Voortaan omvat deze rechtsbijstand ook het recht om kosteloos over de bijstand te genieten van een technisch raadsman bij gerechtelijke deskundigenonderzoeken.
Deze nieuwe bepaling werd bij Wet van 20 juli 2006 ingevoegd in het tweede lid van artikel 664 van het Gerechtelijk Wetboek. Het Arbitragehof had in zijn arrest van 26 oktober 2005 geoordeeld dat de onmogelijkheid voor de persoon die niet over voldoende inkomsten beschikte, om bij gerechtelijke deskundigenonderzoeken kosteloos de bijstand te genieten van een technisch raadsman, een ongeoorloofde discriminatie uitmaakte en een inbreuk vormde op artikel 6.1 EVRM.[5]
Dat de tussenkomst van een technisch raadsman bij een gerechtelijke expertise van nu af ook ressorteert onder de waarborg rechtsbijstand, is een bijzonder belangrijke stap in de richting van een effectieve waarborg van daadwerkelijke tegenspraak voor iedereen, d.w.z. ook voor de sociaal zwakkeren.
De praktizijn in ons zal evenwel meteen de wenkbrauwen fronsen bij de effectieve realisering van dit recht van de minvermogende op kosteloze bijstand van een eigen technisch raadsman bij het psychiatrisch deskundigenonderzoek in een interneringsprocedure. Het spreekt immers vanzelf dat kwaliteitsvolle en degelijke bijstand een prijskaartje draagt. Heeft de overheid hiertoe voldoende fondsen voorzien? En zijn deze 'pro-deo' artsen bereid om (geruime tijd) nadien vergoed te worden?
Met enige achterdocht die gevoed wordt door de bevindingen uit de praktijk (cf. karige vergoedingen van de door het gerecht aangestelde deskundigen en tolken), neigen we ertoe deze vraag negatief te beantwoorden.

De onderwerping van het psychiatrisch deskundigenonderzoek aan een daadwerkelijk tegensprekelijk debat zal niet alleen pas kunnen worden gerealiseerd door vooreerst de verdachte de bijstand te verlenen van een eigen adviserend geneesheer, maar bovendien door die eigen adviserend geneesheer ook toe te laten *effectief deel te nemen aan de gerechtelijke expertise*.
Het wetsontwerp inzake internering tracht enige tegenspraak in te bouwen in de verplichte gerechtelijke expertise door in artikel 7 te voorzien dat "*de persoon die aan een psychiatrisch deskundigenonderzoek wordt onderworpen, aan de gerechtelijke deskundige schriftelijk alle voor het deskundigenonderzoek dienstige inlichtingen van de arts van zijn keuze kan overzenden. Deze arts wordt op de hoogte gebracht van de doelstellingen van het psychiatrisch deskundigenonderzoek*". Verder wordt in het tweede lid van artikel 7 bepaald dat "*de gerechtelijke deskundigen zich over deze inlichtingen uitspreken alvorens hun conclusies te formuleren en deze inlichtingen voegen aan hun verslag.*"
De bepaling dat de medisch raadsman op de hoogte wordt gebracht van "*de doelstellingen van het psychiatrisch deskundig onderzoek*" lijkt ons nogal vaag en onduidelijk. Betekent dit dat de eigen arts een deskundig voorverslag van de door het gerecht aangestelde expert ter kennis wordt gebracht waarop hij op- en aanmerkingen kan formuleren? Of wordt de kennisgeving aan de eigen medisch raadsman beperkt tot de loutere mededeling van de opdracht van de gerechtsdeskundige waarna de eigen medisch raadsman dan 'inlichtingen' kan verstrekken aan de gerechtsdeskundige?
Ons inziens omvat de bepaling van art. 7 van het Wetsontwerp onvoldoende waarborgen tot tegenspraak in de zin van art. 6.1 EVRM.
De tegensprekelijkheid van het debat houdt in dat de verdachte het proces moet kunnen beïnvloeden en zelf bewijsmateriaal moet kunnen aanbrengen om gegevens te betwisten en zijn verweer te kunnen staven. De verdachte staat op gelijke voet als de vervolgende partij ('*equality of arms*') en moet bijgevolg voldoende kansen krijgen om eigen deskundigen op te roepen en om verklaringen van de officiële deskundige te betwisten.
De gerechtelijke expertise zal pas tegensprekelijk verlopen in de zin van art. 6.1 EVRM wanneer de eigen medisch raadsman van de verdachte ook daadwerkelijk kan deelnemen aan die expertise en op nuttige momenten overwegingen en besluiten aan de gerechtsdeskundige kan formuleren en vragen kan stellen.

4 *Zie hierover : Gent 19 maart 1990, T.G.R. 1991, 30; P. VAN CAENEGHEM, "Rechtsbijstand in strafzaken" in P. TRAEST en A. DE NAUW (eds.),* Strafrecht. Wie is er bang van het strafrecht?, *Mys & Breesch, Gent, 1998, 314-317; L. HUYBRECHTS, "De rechten van verdediging der geestesgestoorden", noot onder Antwerpen 19 juni 1975,* R.W. *1975-76, 1823.*

5 *Arbitragehof 26 oktober 2005,* R.W. *2005-06, afl. 17, 679;* R.W. *2006-07, afl. 17, 721 : Artikel 664, 665 en 692 van het Gerechtelijk Wetboek schenden de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, al dan niet in samenhang gelezen met artikel 23, derde lid, 2°, van de Grondwet en met artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, in zoverre zij in het kader van een gerechtelijke expertise waartoe werd beslist om een medisch geschil te beslechten dat betrekking had op sociale zekerheidsprestaties, aan een sociaal verzekerde die niet over voldoende financiële middelen beschikt, geen rechtsbijstand toe te staan om een adviserend geneesheer aan te wijzen en om zijn kosten en honoraria ten laste te nemen.*

Het soort van tegenspraak dat art. 7 van het Wetsontwerp voorziet, namelijk dat "*schriftelijk alle voor het deskundigenonderzoek dienstige inlichtingen van de arts van zijn keuze*" kunnen worden overgezonden naar de gerechtelijke deskundige, is ons inziens onvoldoende. De bepaling dreigt te vervallen in een puur formalisme waarbij de eigen medische raadsman louter aan de gerechtsdeskundige inlichtingen kan verstrekken over de geestestoestand van zijn cliënt zonder daadwerkelijk de mogelijkheid te hebben de bevindingen van de gerechtsdeskundige tegen te spreken.
In zijn arrest Mantovanelli vs. Frankrijk oordeelde het Europees Hof voor de Rechten van de Mens dat een deskundigenonderzoek verricht zonder enige inbreng van de verdachte, het eerlijk karakter van het proces aantast, zelfs al kreeg de verdachte op de terechtzitting alle kansen om het verslag van de deskundige te weerleggen. Het Europees Hof gaf daarbij aan dat de verdachte aan het deskundigenonderzoek moet kunnen deelnemen wanneer de deskundige met een ruime opdracht is gelast en wanneer dit onderzoek zwaar doorweegt op de besluitvorming.
In het kader van Wetsontwerp is aan beide omstandigheden voldaan: de opdracht van de gerechtspsychiater zal de beslissing van het onderzoeks- of vonnisgerecht quasi compleet beheersen en is ook qua draagwijdte bijzonder ruim.
Bijkomend stelde het Hof te Straatsburg dat de verdachte moet kunnen deelnemen aan de verrichtingen van de deskundige, voor zover deze inbreng de sereniteit van het onderzoek niet in het gedrang brengt. Indien voorzien wordt in een accuraat systeem van medische bijstand, ook voor sociaal achtergestelden, waarbij de medische raad kan interveniëren tijdens het deskundigenonderzoek, zal de sereniteitsvoorwaarde zeker niet in het gedrang komen.
Slotsom: de waarborgen van tegenspraak, zoals thans voorzien in het wetsontwerp, schieten ruim tekort.

Onderwerping aan een observatie

Een bepaling van het wetsontwerp die de praktizijn zorgen baart, is deze met betrekking tot de *inobservatiestelling* van verdachten.
Voortaan wordt de maatregel van inobservatiestelling op dezelfde voet geplaatst als een gewoon deskundigenonderzoek.
In deze opvatting is de inobservatiestelling niet langer een modaliteit van het bevel tot aanhouding, waardoor zij niet vatbaar is voor hoger beroep en niet meer dient bevestigd te worden met het bevel tot aanhouding.
Het Wetsontwerp internering laat de inobservatiestelling slechts toe ten aanzien van de persoon die in voorlopige hechtenis is geplaatst overeenkomstig de Wet van 20 juli 1990.
De maximumduur van de inobservatiestelling wordt bepaald op vier maanden.
Ondertussen blijft de betrokkene in voorlopige hechtenis op grond van de bepalingen van de Wet van 20 juli 1990.
Naar de geest van het Wetsontwerp internering zou het dus mogelijk zijn om maandelijks de persoon in voorhechtenis voor het onderzoeksgerecht te laten verschijnen waarbij de noodzaak tot handhaving van de voorlopige hechtenis wordt beoordeeld zonder dat dit oordeel zich tevens uitstrekt tot de maatregel van inobservatiestelling. De opheffing van het bevel tot aanhouding zou dan automatisch een einde met zich meebrengen van de inobservatiestelling.
De praktijk zal ons inziens evenwel uitwijzen dat het onderzoek naar de geestestoestand van een persoon in voorlopige hechtenis, onlosmakelijk zal verbonden worden met zijn toestand van voorlopige hechtenis. Het is immers pas met het verslag van de psychiatrisch deskundige dat uitsluitsel kan komen over de graad van gevaarlijkheid van de betrokkene en dus over de noodzaak tot handhaving van de voorlopige hechtenis. Onderzoeksgerechten zullen ongetwijfeld wachten op het verslag van de deskundige psychiater om de knoop door te hakken.
Nu het Wetsontwerp internering voorziet dat de maatregel van inobservatiestelling vier maanden kan duren zonder beoordeling van de noodzaak ervan door het onderzoeksgerecht, dreigt de voorlopige hechtenis volkomen gehypothekeerd te worden door de maatregel van inobservatiestelling.
Het komt ons voor dat een persoon die wordt opgesloten 'ter observatie' een ernstige aantasting ondergaat van zijn fysieke integriteit, persoonlijkheidsrecht dat beschermd wordt door art. 8 E.V.R.M. Indien zulks gebeurt, is het elementair dat de betrokkene zich bij een hogere rechtsinstantie kan beklagen over de voorgenomen maatregel. Het wetgevend gegeven dat de beslissing van de onderzoeksrechter niet vatbaar is voor beroep, zou o.i. wel eens met succes kunnen bestreden worden voor het Europees Hof te Straatsburg.

De internering tijdens de detentie

Een vernieuwing die in het oog springt, betreft de bepalingen inzake de *internering van veroordeelden* en de daarmee samenhangende wijzigingen die worden aangebracht aan de Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke. Met deze nieuwe bepalingen wordt eindelijk gehoor gegeven aan de gerechtvaardigde kritiek die menigeen heeft uitgebracht op artikel 21 van de huidige Wet tot Bescherming van de Maatschappij.

Artikel 21 van de huidige Wet tot Bescherming van de Maatschappij bepaalt dat een veroordeelde die tijdens zijn detentie geestesziek wordt bevonden, geïnter-

neerd kan worden bij eenvoudige beslissing van de Minister van Justitie.
Niet zelden wordt misbruik gemaakt van deze bepaling om 'gevaarlijk' gestraften bij een nakend strafeinde te interneren omdat ze volgens een gevangenisdirecteur of een geneesheer nog steeds een gevaar vormen voor de maatschappij. Dit gebeurt zonder enige vorm van proces en dus zonder dat de betrokkene zich ook maar enigszins kan verweren. Het volstaat dat de geneesheer van de gevangenis op een formulier verklaart dat er redenen bestaan om een welbepaalde gewone gedetineerde geestesziek te verklaren. Dit formulier, in het vakjargon 'de Staat 100' genoemd, leidt een procedure in bij de Minister van Justitie die, na advies te hebben ingewonnen van de Commissie tot Bescherming van de Maatschappij, eenzijdig de status van gedetineerde kan wijzigen in de status van geïnterneerde.
Artikel 21 van de Wet tot Bescherming van de Maatschappij impliceert dat de Minister van Justitie de bevoegdheid krijgt om een bij rechterlijke beslissing uitgesproken straf met een bepaalde duur te transformeren in een maatregel van onbepaalde duur. De Minister beslist bovendien eenzijdig, zonder proces en zonder dat de betrokkene zelf op enige wijze kan reageren. Om de betrokkene werkelijk ieder recht op een eerlijk proces te ontnemen wordt hem tot slot ook geen enkele beroepsmogelijkheid verleend tegen de beslissing van de Minister.
Het is onmiskenbaar dat de Staat 100 een manifeste schending uitmaakt van de fundamentele mensenrechten voorzien in artikel 5 EVRM ('het recht op persoonlijke vrijheid'), artikel 6 EVRM ('het recht op een eerlijk proces') en artikel 13 EVRM ('het recht op toegang tot een rechter').

Het Wetsontwerp interning wil eindelijk komaf maken met deze middeleeuwse wantoestanden door de bevoegdheid om een veroordeelde die tijdens zijn hechtenis geestesziek wordt te interneren, over te dragen aan de Strafuitvoeringsrechtbank.
Een meer dan terechte keuze, nu het niet aan een Minister doch wel aan een Rechter toekomt te beslissen over vrijheidsberoving.
Er wordt een ganse procedure uitgewerkt waarbij de veroordeelde en zijn raadsman ook worden gehoord. Jammer is wel dat de termijn die aan de verdediging wordt toegekend om voorafgaand aan de zitting het dossier in te zien wel zeer beperkt is. De verdediging moet immers de mogelijkheid hebben om in de voorbereiding van haar verweer desgevallend een eigen (prodeo) arts te raadplegen. De voorziene inzagetermijn van vier dagen is hiertoe absoluut onvoldoende. Het blijft evenwel slechts een minimumtermijn. Hopelijk zal in de praktijk meer tijd worden verleend aan de verdediging om haar verweer voor te bereiden.
Een ander heikel punt is de afwezigheid van een mogelijkheid tot beroep tegen de beslissing tot internering door de strafuitvoeringsrechtbank. Een dergelijke beroepsmogelijkheid is wel voorzien wanneer het onderzoeks- of vonnisgerecht tot internering beslist. Vraag is of een dergelijk verschil in behandeling de discriminatietoets zal kunnen doorstaan.

En wat met het lot van de veroordeelde die in de loop van zijn hechtenis geïnterneerd wordt en die het einde bereikt van zijn straftijd?
Hoewel de huidige Wet tot Bescherming van de Maatschappij zich niet uitdrukkelijk uitspreekt op dit punt, wordt in de praktijk aanvaard dat de geïnterneerde veroordeelde na afloop van zijn straftijd onder de bevoegdheid blijft van de commissie. De voortzetting van de hechtenis na het einde van de straf, wordt verantwoord door te verwijzen naar artikel 24 van de Ministeriële Omzendbrief van 24 november 1964 bevattende '*richtlijnen voor de werking van de commissies*'. In het licht van de mensenrechten een onverantwoorde praktijk, nu een ministeriële omzendbrief geen materiële wet uitmaakt en bijgevolg geen vrijheidsberoving rechtmatig kan verantwoorden.
Deze praktijk werd jarenlang aan de kaak gesteld[6], doch pas vandaag oordeelt de Minister van Justitie dat "*logischerwijze*" (sic) de geïnterneerde veroordeelde niet geïnterneerd zal kunnen blijven na de datum van het einde van de voorziene straf toen hij veroordeeld werd (zie inleidende uiteenzetting bij het Wetsontwerp).
Voortaan krijgt de geïnterneerde veroordeelde die op het einde komt van zijn straf, de garantie van een proces indien dwangmaatregelen zich opdringen omdat hij op dat moment nog steeds te lijden heeft van een geestesstoornis. De geïnterneerde veroordeelde zal in dat geval worden georiënteerd naar de wet van 26 juni 1990 betreffende de Bescherming van de persoon van de geesteszieke. Het Openbaar Ministerie zal dan aan de Vrederechter een met redenen omkleed verzoekschrift voor ziekenhuisopname richten in een psychiatrische afdeling van een instelling die de Vrederechter zal aanwijzen.

Slot

Algemeen kunnen we besluiten dat de aandacht die de wetgever eindelijk schenkt aan de geïnterneerde een warm onthaal krijgt van de praktizijn die op vandaag al te vaak tegen muren botst in de ijver om de geïnterneerde een menswaardig bestaan te bieden.
Het rapport van het wetsontwerp is overwegend positief. Niettemin lijdt het wetsontwerp nog aan niet te onderschatten kinderziektes.

6 *Zie hierover: L. DUPONT en R. VERSTRAETEN,* Handboek Belgisch Strafrecht, *Leuven, Acco, 1990, p. 700; I. DIJKMANS, "De internering van veroordeelden krachtens een beslissing van de minister van Justitie: een maatregel van onbepaalde duur?,* Panopticon *1980, p. 224.*